

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Petri De Dusburg, Ordinis Teutonici Sacerdotis, Chronicon
Prussiae**

Petrus <de Dusburg>

Francofurti ; Lipsiae ; Regiom. Pruss., 1679

Cap. LXX. De Subjugatione Sambitarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11850

CAP. LXX.

De

Subjugatione Sambitarum.

Reverfis ad fidei unitatem gentibus supra dictis, restabant adhuc Sambitæ, ad quorum subjugationem Christus anno incarnationis suæ MCCLIV. misit (a) Ottocarum Regem Bohemica, virum utique DEO devotum, & exercitatum in armis, Otthonem Marchionem de Brandenburg, qui in itinere hujus peregrinationis Marscalcus ejus fuit; Ducem Austria; (b) Marchionem Moravia; Henricum (c) Episcopum Coloniensem; & Episcopum Warmiensem; & Episcopum (d) Olmacensem, cum ingenti multitudine peregrinorum, & de Saxonia, Thuringia, Misna, Austria & Rheno, & aliis Almania partibus Barones, milites & nobiles, quorum animus accensus fuit ad vindicandam injuriam Domini crucifixi. Tanta fuit multitudo hujus exercitus, quod excedebat numerum LX. millium pugnatorum. Currum & quadrigarum, ducentium arma & victualia, numerum non audi. Venit itaque exercitus iste tempore hyemali in Elbingum & negotium fidei, quod DEUS in sua providentia disposuit ad salutem, inimicus humani generis Diabolus voluit impedire; ordinavit etiam quod inter unum virum de Saxonia, & alterum de Austria in quodam molendino tanta fuit ortata altercatio, quis eorum primus deberet molere; verum etiam Rex & alii Principes arma ad pugnam induissent, sed vir DEI Olmacensis Episcopus pacis amator hujusmodi dissensionis materiam amputavit, & pacem pristinam reformavit. Facta ergo concordia, Rex Bohemica præcessit exercitum suum usque ad castrum Balge, ubi ex ordinatione fratrum invenit quendam

Y 3

senem

*Poppo de Osterna VI. Mag. Generalis Ord. Teut.
Henricus de Wida III. Mag. Provincialis in Prussia.*

senem virum, dictum Gedune, Patrem Wissegaudi de Medenou, de gente illorum, qui dicuntur Candym, qui omnem virtutem bellatorum de Sambia plenè novit, à quo dum Rex quæret, visâ primâ parte exercitûs modicâ, utrum cum tot armatis aliquid posset agere? respondit, quod non. Deinde supervenit exercitus duplo major, quo viso respondit ut prius; tertio venit exercitus in triplo major, nec adhuc suffecit ei, tandem supervenit tota residua pars exercitûs, qui operuit glaciem, sicut locustæ operiunt terram, & dum Rex quæreret, utrum aliquid posset agere in terra Sambiæ cum tanto exercitu? sufficit, vade quocunque tibi placet, & quid volueris, impetrabis. Rex dedit ei vexilla sua ut figeret ea super prædia & habitationes suas & parentum suorum, ut viso signo Regis nullus eum molestaret. Ipse verò nimis tardabat, neciens quam impetuosi essent Teutonici in bello, undè dum rediret ad propria, invenit suam & suorum habitationes exustas, familias suas & suorum & fratrum suum, Ringelum dictum, & omnes de sanguine suo interfectos. Intravit itaque Rex Sambatiam cum exercitu suo circa territorium, dictum Medenau, & exustis omnibus, quæ igne consumi poterant captisque & occisis multis hominibus ibidem pernoctavit. Sequenti die venit ad territorium Rudovia & castrum ibidem potenter expugnavit, tantaque facta fuit ibi strages in populo Sambatiarum, ut nobiles offerrent Regi obfides, supplicantes, ut eos ad gratiam suscipere dignaretur, & totum populum non deleret. Posthæc venit ad territoria Qvedenovv, Waldovv, Caym, & Tapiou, & ne tantam stragem faceret in eis sicut in aliis, obtulerunt singuli filios suos in obfides, obligantes se sub pœna capitum suorum, mandatis fidei & Fratrum humiliter obedire. His omnibus rite peractis, Rex obfides

Poppo de Osferna VI. Magister Gen. Ord. Teut.

Henricus de Wida III. Mag. Provincialis in Prussia.

des prædictos fratribus assignavit, procedens usque ad montem, in quo nunc situm est castrum Kunnigspergk, consulens fratribus, ut ibi (e) castrum pro defensione fidei instaurarent, relinquens ipsis magna & Regia dona in subsidium ædificii ejus. Consummato ergo peregrinationis suæ labore, reversus est Rex ad regnum suum sine magno præjudicio gentis suæ.

ANIMADVERSIONES.

- (a) Eò nomine appellatus fuisse dicitur Primislaus II. quasi Ottoni carus, quoniam Ottonis IV. Imperatoris partes sequebatur contra Philippum Imperatorem Hujus Primislai II. sive Ottocari I. filii fuere Wencelaus III. sive Ottocarus II. & Primislaus III. sive Ottocarus III. quem quidam etiam filium Wenceslai III. faciunt. In hujus Ottocari III. memoriam condita est arx Regiomontana, sed non eo in loco, ubi nunc est sita, ut sequenti capite dicitur. Ex hac expeditione ab Ottocaro in Prussiam susceptâ Æneas Sylvius & Hagecus concludunt, Prussiam fuisse Imperio Bohemico subjectam: Sed satis imperitè. Si enim ex singulis expeditionibus Principum contra Paganos Prussos susceptis urbiumque foundationibus, illud Liceret inferre, quot, quæso, Prussiarum Domini essent comminiscendi? Vid. supra *cap. XVI.* de Urbe Elbingensi item *cap. 100. & 124.* de Brandenburg. De aliis etiam Civitatibus à Nobilitate Germanica conditis Vide *cap. XXVII.*
- (b) Fridericum eum vocat Schuzius. Addit etiam Tilemannum Landgravium Thuringiæ. *lib. 1. fol. 27. a.*
- (c) Chronicon Ordinis, Schüz. *lib. 1. Chron. Pruff. fol. 27. fin.* & Thom. Waisselius *f. 78.* omittunt Episcopum Warmiensem. Sed rectius Dusburgius, cum quo facit Nicolaus Jeroschinus, qui etiam Warmiensem Episcopum Anshelmum nominat; Idem habet Chron. Antiq. German. in forma quarta. Item Chron. I. M. S. Bibliothecæ Wallenrodianæ. Conf. Matth. à Michov. *lib. 3. cap. 54.*
- (d) Bruno Comes de Schonberg Saxo Episcopus Olomucensis decimus septimus, in Episcopum erectus An. 1242. obiit an. 1281. Vid. Chronicon Chronicorum Gvalterii.
- (e) Arx

*Poppo de Osterna VI. Mag. Gen. Ord. Teut.
Henricus de Wida III. Magister Provinc. in Prussia.*

(e) Arx Regiomontana An. 1255. condita est, deinde verò accesserunt ipsa urbes Regiomontanae. Et quidem in Apostasia Prussorum secunda, de qua infra, cap. LXXXIV. additum est oppidum prope templum S. Nicolai, quod nunc templum Polonicum est. Sed cum oppidum illud esset à Samlandis in cineres redactum, translatum est in eum locum, ubi nunc sita est PALÆOPOLIS. *Vid. infra cap. CI.* KNIPHOVIANÆ urbis initia referuntur ad tempora Weneri ab Urseln, qui huic Urbi primum concessit privilegium An. 1324. In eo privilegio expressa fit mentio urbis Kniphoviana, adeò ut falsum sit, nomen hoc à Kniprodio Magistro Generali demum fluxisse. Antea insula illa, ubi Kniphovium situm est, dicebatur Voigds Werder, ut ex eodem Privilegio apparet. Probat autem Hennebergerus, tantum illo tempore unam plateam fuisse, quæ nunc longa dicitur. Hoc autem ex Privilegio dicto elici potest, ubi hæc habentur. *Hat uns gut gedaucht zu geben und zu besitzen eine neue Stadt Kniphoff genandt / zu beyderseits des Weges / als man gehe aus der Alten Stadt Königsberg zu S. Georgen / in dem Werder / daß vor alters ist genandt Voigds Werder.* Conferantur etiam ea quæ circa finem Privilegii habentur. Post Wenerum ab Urseln transfudit Luderus Dux Brunsvicensis Magister Generalis circa An. 1332. in novam hanc Urbem, Ecclesiam Cathedralem, quæ prius in Veteri Urbe in templo S. Spiritus fuit. Simon Grunovv. *Tract. IX.* Confer. Casp. Hennebergerus in *Comment. ad Tab. Geogr. f. 209.* LÖBNICENSIS urbs quando condita sit, variant sententiæ, quas Vide apud Henneberg. p. 237. Privilegium ipsis primum (in quo jura Civitatis Löbnicibus dantur) concessit Bertholdus Bruhan (ut ipsum Dusburgius appellat *infra cap. CCXXXI.* in ipso Privilegio vocatur Bartel Bruhan / undè autem Hennebergerus illum Albertum appellet, ignoro) in quo Privilegio Civitas illa nunquam appellatur Löbenicum, sed semper die Newstadt; Nova civitas. Ex quo patet nomen Löbenici recentius esse. Undè autem illud fluxerit, itidem non adeò manifestum est: Hennebergerus ex communi fama refert, cum contra transactionem Löbnicenses supra fluvium, *Rasbach*

bach dictum, ædificia extruerent, Magistrum hanc rem ad se deferentibus respondisse: *Löbe nicht i. e. ich gkriibe nicht/ sive ich trauenicht i. e. non credo*, inde Löbenicum dictum esse, Henneb. pag. 237. Alias me audivisse memini, *Löbenicht* dictum fuisse prius *Leuemaÿd* i. e. chara virgo, uti Germani B. Virginem appellant, idque quoniam civitas hæc B. Virgini Mariæ, vel etiam S. Barbaræ Patronæ Prussiæ fuit dedicata. Et sanè Löbnicense monasterium B. Virgini Mariæ, & Löbnicense templum, in monte situm, S. Barbaræ fuisse dedicatum, ibidem notum est in vulgus. Schuzitus à fluvio *Lebo* qui eo in loco in Pregelam se exonerat, (quem tamen hodie non reperias) vel à pago *Leben*, qui eo in loco situs erat, ubi est vetus oppidum Regiomontanum, Löbenicum dictum esse putat. *lib. II. fol. 73. b.*

CAP. LXXI.

De

*Ædificatione castri Kunninsberg
vel Tuvvangste.*

Post recessum Domini Regis de Bohemia, Magister & Fratres præparabant eâ successive, quæ ad ædificationem fuerunt necessaria, & assumptis sibi fidelibus suis Pruthenis cum magno exercitu venerunt An. Dn. MCCLV. & in eo loco, qui nunc dicitur (a) castrum antiquum, ædificaverunt castrum Kunningsberg, vocantes illud ob reverentiam Regis de Bohemia castrum Regis. Apud Pruthenos dicitur Tuvvangste, à nomine Sylvæ, quæ fuit in dicto loco, relinquentes ibi Fratrem Burgardum de Hornhusen pro Commendatore, cum multis fratribus & armigeris (b) Postea translatum fuit hoc castrum ad eum locum, ubi nunc est situm in eodem monte, & duobus muris & IX. turribus lapideis est vallatum.